

Kummuli jahid maakera kuklapoolel

Autor

Ain Kallis

klimatoloog

Jõuluajal möödus 19 aastat ühest traagiliselt lõppenud purjetamisvõistlusest, Sydney-Hobarti purjeregatist. Esimesel korral, 1945. aasta lõpul asus Austraalia suurimast linnast 630 meremiili (1170 km) pikkusele retkele Tasmaania suunas vaid üheksa jahti. Nüüd on aga regatt kujunenud ookeanijahtide seas üheks prestiižikamaks. Ka purjekad on poole sajandiga teinud suure arengu: teel oldud aeg on kahanenud nädalast kuni rekordilise ühe päeva, 18 tunni, 40 minuti ja kümne sekundini 2005. aastal.

Kurva kuulsuse omandas 1998. aasta regatt. Teisel jõulupühal (Boxing Day) startis merele 115 jahti. Maadelnud neli-viis päeva «mägisel merel» (osaleja võrdlus) orkaani tugevuseks paisunud tuultega, jõudis neist Tasmaaniale vaid 44. Katkestas 66 meeskonda, hukkunuid oli kuus. Austraalia ajaloo suurimas päästeoperatsioonis osales 35 lennukit ja 27 sõjalaeva.

Katastroofi uurimine kestis kaks aastat. Raportis süüdistati korraldajaid (osa jahte ei olnud küllalt tugevad, võistlejad olid kogenematud, ei arvestatud ilmaoludega jne).

Meteoteenistusele heideti ette, et sünoptilised telegrammid olid võistlejaile keerulised, polnud prognoositud maksimaalseid lainekõrgusi avamerel ega puhangulist tuulekiirust. Meteoroloogid väitsid, et väga tugeva tormi hoiatus anti mitmel korral, viimane veel neli tundi enne starti.

Teine traagiliselt lõppenud purjetamisvõistlus – Fastneti regatt – lõppes ju 1979. aastal veelgi hullemini. liri merel toimunud sõidus startinud 306 jahist katkestas 69, uppus aga 25. Kuni 11-palliseks paisunud marus hukkus 15 võistlejat. Ühe jahi kapten, Briti ekspeaminister Edward Heath nentis, et sellist kogemust ei taha ta enam kunagi saada.

Juhtunust võeti õppust: vähendati jahtide arvu, alused pidid edaspidi olema varustatud raadiosaatjatega, osaleda said vaid kogenud purjetajad. Arvestati enam ka ilmaga: 2005. aasta regatt lükati prognoosi tõttu 25 tundi edasi, esimest korda Fastneti ajaloos. 271 jahist lõpetas sel korral 64.

Mis tuleb?

Prognoosid korduvad kui anekdoodid lehtedes. Paljudele, näiteks teehooldajatele, autojuhtidele või metsameestele ei tee olukord sugugi nalja: valdavad on endiselt nullilähedased temperatuurid. Kestab kiilasjääaeg. Esialgu.

Mis oli?

- Barack Obama ametisse vannutamise aegu oli Washingtonis $-4\text{ }^{\circ}\text{C}$, säras päike, lumesadu möödus linnast lõuna poolt. Vedas nii ilma kui ka nädalapäevaga – lähedale jäi ju kaduneljapäev (parim aeg atentaatideks!).
- Monaco vürst Albert II külastas Antarktikat, visiteerides 18 riigi 26 uurimisjaama. Lõunapoolusele jõudis ta kahepäevase suusamatkaga (külma oli aga $-40\text{ }^{\circ}\text{C}$!). Nii 2006. aastal sooritatud põhjapooluse külastuse kui ka tänavuse nabamatkaga püüdis sportlik vürst suunata maailma tähelepanu enam kliimaprobleemidele.